

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeyleri ve Programa Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Examination of the Relationship between Primary School Teachers' Program Literacy and Their Commitment to the Curriculum

Naciye AYNAS¹

¹Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, naciyeaynas@gmail.com, (https://orcid.org/0000-0002-6128-1382)

Geliş Tarihi: 24.03.2023

Kabul Tarihi: 12.07.2023

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin, eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ve öğretim programına bağlılıklarını çeşitli değişkenlere göre incelemek ve eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ile öğretim programına bağlılıkları aralarındaki ilişkiyi tespit etmektir. Araştırmanın örneklemini Van ili merkez ilçeleri İpekyolu ve Tuşba'da mevcut devlet okulları ve özel eğitim kurumlarının ilkökul kademelerinde çalışan 305 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüş ve veriler "Eğitim Programı Okuryazarlık Ölçeği" ve "Öğretim Programına Bağlılık Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan verilerde farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere, sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri, görev yaptıkları okul türleri ve eğitim durumları değişkenleri için bağımsız gruplar için t testi, yaş ve mesleki deneyim için tek yönlü varyans analizi, program okuryazarlık seviyeleri ve program bağlılıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise basit doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularında sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ve öğretim programına bağlılıklarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu, alt boyutlar bağlamında incelendiğinde ise cinsiyet, okul türü, eğitim düzeyi, yaş ve mesleki deneyim bakımından bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlığı ve programa bağlılıkları arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim programı, program okuryazarlığı, öğretim programı, programa bağlılık, sınıf öğretmenleri.

ABSTRACT

The purpose of this research is calssroom teachers to examine the curriculum literacy levels and their commitment to the curriculum according to various variables and to determine the relationship between curriculum literacy levels and their commitment to the curriculum. The sample of the research consists of 305 classroom teachers working in the primary schools of state schools and private education institutions in the central districts of Van, İpekyolu and Tusba. The research was carried out according to the relational screening model and the data were collected with the "Curriculum Literacy Scale" and "The Curriculum Engagement Scale". In order to determine whether there is a differentiation in the data collected within the scope of the research, t-test for independent groups for the variables of primary

* Bu çalışma yazar tarafından 24-26 Haziran 2022 tarihinde düzenlenen TRB2 Eğitim Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

school teachers' gender, school types and educational status, one-way analysis of variance for age and professional experience, for the relationship between program literacy levels and program commitment Pearson correlation and simple linear regression analyzes were used. In the findings of the study, it was observed that the literacy levels of the primary school teachers and their commitment to the curriculum were generally high, when the curriculum literacy and commitment to the program were examined in terms of sub-dimensions, significant differences were observed in some sub-dimensions in terms of gender, school type, education level, age and profession. A moderate, significant and positive relationship was found between classroom teachers' curriculum literacy and their commitment to the curriculum.

Keywords: Education program, program literacy, curriculum, curriculum fidelity, primary school teachers.

GİRİŞ

Eğitimin etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi için eğitimin üç temel unsuru olan öğrenci, öğretmen ve eğitim programının etkileşimli ilerlemesi gerekmektedir. Eğitim sisteminin nitelikli bir sonuç vermesi ancak nitelikli bir eğitim programı ve bunu etkili bir şekilde uygulamaya koyan öğretmenlerle mümkündür. Eğitim programları durağan olmayıp çağın gerekliliklerine ayak uydurmak amacıyla sürekli güncel tutulan ve eğitim sistemine yön veren en önemli yapılardır. Öğretmenin buradaki rolü ise eğitim programında yer alan hedeflere öğrencileri ulaştırma sürecinde köprü görevi olmaktır. Hedeflenen istendik özelliklerin kazandırılmasını sağlayan ve ihtiyaç duyulan tüm öğrenme- öğretme yaşantıları toplumun beklentileri ve bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programlarında tanımlanmaktadır (Ertürk, 1979; Varış, 1996; Demirel, 2004; Olivia, 2009; Sarıgöz, 2016; Ornstein & Hunkins, 2017). Eğitim programları öğretmene öğrenme-öğretme sürecinde kalıplık eden, öğrencilerin elde etmeleri gereken bilgi, tutum ve becerileri içeren çerçeve özellikli yapılardır (MEB, 2017). Bolat (2014) Eğitim programlarını, eğitimin verimliliği ortaya koyan ve bu doğrultuda dönüt olanağı da sunan, öğretmenlerin rotalarını belirleyebilmeleri ve hedef grubun istendik davranışlarını ortaya koyabilmelerini sağlayan önemli yapılar olarak tanımlamaktadır.

Eğitim programları eğitim-öğretim sürecinin haritasıdır; hedefler, içerik, öğrenme-öğretme yaşantıları ve değerlendirme şeklinde dört boyuttan meydana gelmektedir (Erden, 1998; Sönmez, 2001; Demirel, 2004; Ornstein & Hunkins, 2017). Eğitimde hedeflerin ne olduğunu, bu hedeflerin hangi içerikler vasıtasıyla gerçekleştirileceği, hedeflere ulaşmak için ne tür yollar izleneceği ve hedeflere ne düzeyde ulaşıldığının nasıl ölçüleceğini eğitim programları belirler. Bir programın tüm bu boyutları arasındaki dinamik ilişkiyi anlama, yorumlama, uygulama ve uyarılma program okuryazarlığıyla ilgilidir (Çetinkaya & Tabak, 2019). Eğitim programlarının yol gösterici çerçeve özelliğinin verimli dönütler sağlama öğretmenin programı doğru anlama ve ve doğru bir şekilde hayata geçirme becerisine bağlıdır.

Öğretmenler bir ülkenin eğitim sisteminin kalitesini belirleyen temel unsurdur (Atanur vd., 2006). Bu sebeple öğretmenlerin programlar hakkında bilgi sahibi olma, programları doğru okuma, anlama, planlama yapma ve uygulama, konusunda kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Nitekim programlar ne kadar özenle oluşturulmuş olursa olsun etkililiği, ancak onu uygulayacak öğretmenlerin niteliği (Aslan & Gürlen, 2019) ve programı nitelikli bir şekilde uygulayabilme yeteneği ile yakından ilişkilidir (Arı, 2010). Eğitim programını uygulamaya koyacak öğretmenlerden, eğitim programlarına ilişkin bilgi sahibi olmaları (Kızılaslan Tunçer, 2019), alanlarıyla ilgili güncel programı takip etmeleri, değişimleri okumaları ve bunlara cevap verebilmeleri, gelişmeleri mevcut durumlara uyarlayabilmeleri gibi beceriler beklenmektedir. Bu da programın uygulayıcısı olarak öğretmenin iyi bir program okuryazarı olma gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Bolat, 2017; Çetinkaya & Tabak, 2019; Yıldız, 2019). Nitekim öğretmenlerin eğitim programlarına ilişkin görev ve sorumluluklarından önemli biri de programları tüm farklı yönleriyle anlama, uygulama, ihtiyaç duyulduğu durumlarda geliştirebilme ve iyi bir program okuryazarı olabilmektir (Yar Yıldırım, 2020).

Eğitim programı okuyazarı olmayı ęretmenler için önemli ve gerekli bir yeterlik olarak ifade eden Bolat (2017), program okuyazarlığına ilişkin sahip olunması gereken yeterlikleri amaç, içerik, ęrenme-ęretme yaşantıları ve değerlendirme boyutları kapsamında ve temel beceriler olarak belirtmekle birlikte bunların daha da oğaltılabileceğini ve geliştirilebileceğini ifade etmiştir. Örneğin, ęretmenlerin hedefleri ęrenci davranışına dönük yazabilme, içeriğin hedef davranışın gerçekleşmesine uygunluğunu tespit edebilme, hedef davranışları kazandırmaya uygun ęretim yöntem ve teknik belirleyebilme ve hedeflere ulaşma düzeyini lme araçları vasıtasıyla okuyabilme gibi yeterlikleri program okuyazarlığı becerilerindedir. retmenlerin programın her bir boyutu için belirtilen bu becerilere sahip olma düzeyleri programı başarılı bir şekilde hayata geçirme düzeylerinin bir göstergesidir.

Eğitim programı okuyazarlığı ęretmenin programları mevcut haliyle olduğu gibi uygulamak yerine bu duruma kendi yorumlarını katarak daha uygun ve uyarlanabilir bir plan oluşturmalarını mümkün kılar (Nsibande & Modiba, 2012). Program okuyazarlığı MEB (2017) tarafından yayımlanmış olan ve ęretmenlik mesleğine ilişkin genel yeterlikler (meslek bilgisi, mesleki beceri, tutum ve değerler) içerisinde de atıf yapılan önemli bir kavramdır. Buna ilişkin kazanımlar řu şekilde ifade edilebilir; Alanının ęretim programını tüm ögeleriyle açıklar, alanın ęretim programını diğer ilgili ęretim programları ile ilişkilendirir, ęrencilerin özelliklerine ilişkin bilgisini ęretim süreçleri ile ilişkilendirir, alanında kullanılabilecek farklı strateji, yöntem ve teknikleri karşılaştırır, alanında kullanılabilecek lme ve değerlendirme yöntemlerini karşılaştırır (MEB, 2017).

Program okuyazarı olan ęretmenler resmi programı okur, anlamaya çalışır, doğru bir planlama yapar ve nihayetinde uygular. Bu durum resmi program ile uygulamaya geçirilen program arasındaki benzerliğin en üst seviyede olmasını destekler (Aslan & Gürlen, 2019). Fullan ve Pomfret (1977)'ye göre bir eğitim programının tüm boyutlarına ilişkin ęretmenin sahip olabileceği bilgi birikimi veya tecrbeler, programa bağlılığı yani, tasarlanmış programın orijinal yapısına uygun bir şekilde uygulamaya konmasını etkilemektedir (akt. Bümen vd., 2014). Programların hedeflenmiş şekli ile uygulamaya konan şekli bakımından, okullarda ilgilileri tarafından aslını bozmamak ve ona sadık olmak suretiyle uygulamaya konması, ęretim programına bağlılık olarak ifade edilmektedir (Bümen vd., 2014). Tasarlanmış veya uygulanmak üzere yürütülmesinden sorumlu olan ęretmenlere sunulan yeni bir ęretim programının, ęretmen tarafından benimsenme ve uygulamaya yansıtılma düzeyini belirlemek, programın tasarlanması için harcanan emek, maliyet ve zamanın boşa gitmemesi açısından büyük önem taşır (Dikbayır & Bümen, 2016).

Bir programın, yapısal özellikleri, amaçları, ara-disiplinler, temel beceriler, dayandığı temeller ve ögeler arasındaki ilişkiler programa bağlılığın düzeyini/etkililiğini belirler (Bay, vd., 2017). Dusenbury vd. (2003), programa bağlılık üzerinde etkili olan faktörleri ęretmen özellikleri, ęretmen eğitimi, kurumsal özellikler ve program özellikleri şeklinde gruplamışlardır. Bümen vd. (2014) ise programların uygulanma sürecini etkileyen birçok faktörden söz etmişlerdir. Bunlar bölgesel koşullar, sosyo-ekonomik durum, kurumsal özellikler, eğitim sistemi, program özellikleri, ęretmen eğitimi, ęrenci özellikleri ve sınavlar şeklinde sayılabilir. Ringwalt vd. (2003) ise ęretim programına bağlılık üzerinde etkili faktörleri; programın uygulayıcıları olan ęretmenler ve programın hedef grubu olan ęrenciler, okul bağlamı, programın uygulandığı sistem, olarak gruplamışlardır. Anlaşıldığı üzere programın uygulayıcısı olan ęretmenlerin programa bağlılık üzerinde önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Genel olarak ęretmenlerin programa bağlılık düzeylerinin belirlenmesinde 5 boyut belirlenmiştir (Dane & Schneider, 1998). Bunlar; *Uyma (adherence)*, yeniliğin programın orijinal yapısına uygunluğunu, *Miktar (exposure)*, programın ne derece uygulandığını (uygulanan oturumun sayısı, süresi, uzunluğu veya sıklığı), *Dağıtımın Kalitesi (quality of delivery)*, programda yer alan tüm ögelerin etkili bir şekilde kullanılma düzeylerini, *Katılımcıların İstekliliği (participant responsiveness)*, katılımcıların uygulamalara ne şekilde dahil edildiği ve katılımcılar için programın ilgi ve dikkat çekme derecesini, *Program*

Farklılaşması (program differentiation), programın dayandığı teori ve uygulamalarının onu diğer programlardan ayıran yönlerini belirlemeyi ifade eder.

Öğrenme-öğretme yaşantılarının daha etkili hale getirilmesinde, iyi tasarlanmış ve eksiklikleri giderilmiş programlar (Erden, 1998) ve bu programların uygulanmasında programa bağlı kalmak önemlidir (Layzer vd., 2014; Clements vd., 2015; Barton vd., 2017). Programa bağlılık düzeyi arttıkça programın etki oranı artar (Elliott & Mihalic, 2004; Gresham vd., 1993) ve bu doğrultuda öğrenci başarısı da artar (O'Donnell, 2008; Mellard, 2009).

Eğitim-öğretim sürecinin nitelikli bir şekilde sürdürülmesi, en önemli eğitsel rehber görevi gören nitelikli eğitim programları ile mümkündür. Eğitim programında yer alan her bir ögenin (hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme) öğretmen tarafından ne düzeyde anlaşıldığı ve nasıl anlamlandırıldığı ve bunların ne kadarının uygulamaya konulduğu öğretmenlerin program okuryazarlığı ve programa bağlılık düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle alanları gereği birden fazla dersi yürütme sorumluluğu olan sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ve programa bağlılıklarını belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi incelemek bu çalışmanın temel problemi olarak belirlenmiştir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyelerini ve programa bağlılıklarını çeşitli değişkenler (cinsiyet, okul türü, eğitim düzeyi, yaş ve mesleki kıdem) açısından ele almak ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi “Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık ve programa bağlılıkları ne düzeydedir ve aralarındaki ilişki nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu ana problem doğrultusunda yanıt aranan sorular aşağıdaki gibidir.

1. Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık seviyeleri nedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri ve programa bağlılık düzeyleri cinsiyet, görev yapılan okul türü, eğitim düzeyi, yaş ve mesleki deneyim açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri programa bağlılıklarının anlamlı bir yodayıcısı mıdır?

1.2.Araştırmanın Önemi

Eğitim programlarının amacına ulaşmasında öğretmenin rolünün büyüklüğü ortaya çıktıkça program okuryazarlığı kavramı da daha büyük önem kazanmaya başlamıştır. Eğitimin kalitesini ortaya koymak için öğretmenlerin nitelikli birer eğitim programı okuyucu olmaları gerekliliği alan yazında da ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin programları uygularken mevcut haline bağlı kalma düzeyleri büyük önem taşımaktadır. Programa bağlılık, uzmanlar tarafından geliştirilen programların öğretmenler tarafından aslına uygun kalarak uygulanma derecesini ifade eder (Dusenbury vd., 2003). Öğretmenlerin programa bağlılık düzeyleri programın başarıya ulaşmasında ve öğrenci başarısında da oldukça etkilidir. O'Donnell, (2008) öğretmenlerin programa bağlı kalma düzeyleri ile öğrenci başarısı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ifade etmiştir.

Ülkemizde program okuryazarlığı kavramı programların verimliliğini sağlamak açısından oldukça önemli olmakla beraber öğretmenlerin öğrenme-öğretme etkinlikleri sürecinde programa bağlılık düzeylerinin de programın başarısı üzerinde etkili olduğu son zamanlarda önem kazanmıştır. Literatürde öğretmenlerin program okuryazarlığını ölçen (Erdamar & Akpınar, 2020; Yar Yıldırım, 2020; Saral, 2019; Aslan, 2018; Keskin & Korkmaz, 2017; Kutcher vd., 2016) ve öğretmen adayları ile (Çetinkaya & Tabak, 2019; Johnston-Rodriguez & Henning, 2019; Erdem & Eğmir, 2018; Berndt, 2015) ve programa bağlılık düzeylerini ölçen (Boncuk, 2021; Bümen vd., 2014; Bay vd., 2017, Burul, 2018; Burakgazi, 2019; Aslan &

Erden, 2020) çalışmalar mevcuttur. Fakat programların uygulama sürecinde önemli iki özellik olan öğretmenlerin program okuryazarlığı ve programa bağlılık düzeylerini birlikte ele alan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda özellikle de branşları gereği birden çok dersin yürütülmesinden sorumlu olan sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ve programa bağlılıklarının incelenmesi ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesi önemli ve gerekli görülmüştür. Bu araştırma ile mevcut durumu ortaya koymak ve bu doğrultuda öneriler geliştirmenin yanı sıra literatüre de katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu mevcut haliyle tasvir etmeyi hedefleyen araştırma modelleridir. Genel tarama modelinde, tarama, çok sayıda üyesi olan bir evrene ilişkin genel bir karara varmak üzere evrenin tamamı ya da onu temsil eden bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılmaktadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasında, değişimin ne yönde ve ne düzeyde geliştiğini inceleyen bir yaklaşımdır (Karasar, 2011). Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri ile programa bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlandığından, ilişkisel tarama modeli uygun görülmüştür.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Van ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullarda görev yapan tüm sınıf öğretmenleridir. Çalışmada zaman ve emek bakımından tasarruf etmek amacıyla evreni temsil edeceği düşünülen örneklem grubu ile çalışılması uygun görülmüştür. Örneklem, çalışılan evrene ilişkin bilgi toplamak için o evrenin içinden seçilen sınırlı bir parça olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk vd., 2013). Bu çalışmada örneklem, küme örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Küme örneklemede, öncelikle evren çeşitli ve benzer kümlere ayrılır (Tashakkori & Teddlie, 2010). Bu sebeple Van ili üç merkezi ilçeden (İpekyolu ve Tuşba) rastgele seçilmiş ilkokullardaki (özel ve devlet) sınıf öğretmenlerine ulaşılmıştır.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik değişkenler	Kategoriler	N	%
Yaş	20-25	14	4.6
	26-30	92	30.2
	31-40	123	40.3
	41-50	60	19.7
	51 ve üstü	16	5.2
Cinsiyet	Kadın	157	51.5
	Erkek	148	48.5
Mesleki deneyim (yıl)	1-5	75	24.6
	6-10	70	23.0
	11-15	68	22.3
	16-20	48	15.7
	21 yıl ve üzeri	44	14.4
Okul Türü	Devlet Okulu	254	83.3
	Özel Okul	51	16.7
Eğitim düzeyi	Lisans	271	88.9
	Lisansüstü	34	11.1
Toplam		305	100

Tablo 1'e bakıldığında katılımcıların %4.6'sı 20-25, %30.2'si 26-30, %40.3'ü 31-40, %19.7'si 41-50 ve %5.2'si ise 51 ve üstü yaş aralığındadır. Cinsiyet bakımından kadınlar %51.5 ve erkekler ise %48.5 şeklinde katılım göstermişlerdir. Katılımcıların %24.6'sı 1-5 yıl, %23.0'ı 6-10 yıl, %22.3'ü 11-15 yıl, 15.7'si 16-20 yıl ve %14.4'ü ise 21 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir. Okul türü bakımından bakıldığında katılımcıların %83.3 oranında devlet okulunda çalışan öğretmenler olduğu özel okulda çalışan katılımcı sayısının ise %16.7 olduğu gözlenmektedir. Eğitim bakımından lisans seviyesinde katılımcının %88.9, lisansüstü eğitim seviyesinde katılımcının ise %11.1 olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada öğretmenlerin program okuryazarlık seviyelerini ölçmek için Bolat (2017) tarafından geliştirilmiş "Eğitim Programı Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 5'li likert tipinde olup iki alt boyuttan (okuma ve yazma) oluşmaktadır. Alt boyutlardan "okuma" 15 madde, "yazma" ise 14 maddeden oluşmak suretiyle ölçek toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin "okuma" alt boyutundaki maddelerin kendi içindeki Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları .88, "yazma" alt boyutunda yer alan maddelerin kendi içindeki Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları ise .90 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .94'tür. Bu çalışmada ölçek güvenilirlik katsayısı .96 olarak belirlenmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin programa bağlılık düzeylerini ölçmek için ise Burul (2018) tarafından geliştirilen "Programa Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçekte 5'li likert tipinde olup toplamda 7 alt boyuta (uyuma, doz/süre, uygulama kalitesi, katılımcı tepkileri, program farklılıkları, öğretmen eğitimi ve okul iklimi) sahiptir. Ölçeğin "Uyuma" boyutu 8, "doz/süre" boyutu 5, "uygulamanın kalitesi" boyutu 5, "katılımcıların tepkisi" boyutu 7, "program farklılıkları" boyutu 5, "öğretmen eğitimi" boyutu 8 ve "okul iklimi" boyutu ise 4 maddeden oluşmak suretiyle toplamda 42 maddesi bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında "uyuma" .84, "doz/süre" .89, "uygulamanın kalitesi" .81, "katılımcıların tepkisi" .89, "program farklılıkları" .86, "öğretmen eğitimi" .90 ve "okul iklimi" .78 değerinde güvenilirlik katsayılarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamının Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise .91'dir. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alfa değeri .84 olarak belirlenmiştir.

2.4 Verilerin Analizi

Eğitim Programı Okuryazarlık Ölçeği ile Programa Bağlılık Ölçeğinden elde edilen veriler nicel veri analizi programında analiz edilmiştir. Öncelikle her iki ölçekten elde edilen verilerin normallik testi ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve -1.00 - +1.00 aralığında olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla verilerin normal dağılım şartlarını sağladığı kabul edilerek parametrik analizler gerçekleştirilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık ve programa bağlılık düzeylerinin cinsiyet, okul türü, eğitim düzeylerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek üzere bağımsız gruplar için t testi; mesleki kıdem ve yaş bakımından değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyelerinin programa bağlılıkları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olup olmadığını ve yönünü belirlemek için ise Basit Doğrusal Regresyon testi kullanılmıştır (Analizlerde anlamlılık .05 olarak kabul edilmiştir).

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Hakkâri Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 24.12.21 tarihli 2021/84-01 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın ana amacı ve alt problemler çerçevesinde yapılan istatistik analizler neticesinde ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ne düzeydedir?” şeklinde olan birinci alt sorusuna ilişkin analiz sonuçları Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Seviyelerine yönelik Betimleyici İstatistikler

Boyutlar	n	$\bar{x}$	SS
EPO	305	4.41	.51
EPY	305	4.21	.62
EPOY_ort	305	4.31	.52

*EPO:eğitim programı okuma, EPY: eğitim programı yazma, EPOY:eğitim programı okuryazarlık.

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ölçeğin tamamından aldıkları puanların ortalaması 4.31, okuma alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması 4.41, yazma alt boyutundan aldıkları puanların ortalaması ise 4.21 şeklinde belirlenmiştir. Bu ortalama değerlerle sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyelerinin genel olarak oldukça yüksek olduğu, alt boyutlar bağlamında da sınıf öğretmenlerinin program okuma seviyelerinin yazma seviyelerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeyleri nedir? şeklinde oluşturulan alt problemine ilişkin analiz sonuçları tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

Sınıf Öğretmenlerinin Programa Bağlılıklarına ilişkin Yönelik Betimleyici İstatistikler

Boyutlar	n	$\bar{x}$	SS
Uyma	305	3.64	.51
Süre	305	4.12	.49
Uygulamanın kalitesi	305	3.85	.45
Katılımcıların tepkileri	305	4.28	.58
Program farklılıkları	305	3.51	.56
Öğretmen eğitimi	305	3.62	.65
Okul iklimi	305	3.77	.81
ÖPB_ort	305	3.82	.36

*ÖPB:Öğretim programına bağlılık.

Tablo 3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerinin puan ortalaması $\bar{X}=3.82$, olarak görülmektedir. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıkları alt boyutlar bağlamında incelendiğinde ise ortalaması en yüksek alt boyutun katılımcıların tepkileri ($\bar{X}=4.28$), ortalaması en düşük alt boyutun ise program farklılıkları ($\bar{X}=3.51$) olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğine ilişkin yapılan t-testi bulguları tablo 4’te belirtilmiştir.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık ve Programa Bağlılıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Karşılaştırmasına Yönelik Bulgular

Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	SS	sd	t	p*
EPO	Kadın	157	4.46	.50	305	-1.828	.06
	Erkek	148	4.35	.52			
EPY	Kadın	157	4.25	.64	305	1.177	.24
	Erkek	148	4.16	.60			
EPOY-Toplam	Kadın	157	4.36	.52	305	1.604	.11
	Erkek	148	4.26	.52			
Uyma	Kadın	157	3.64	.53	305	1.164	.88
	Erkek	148	3.64	.49			
Süre	Kadın	157	4.14	.53	305	0.147	.40
	Erkek	148	4.10	.45			
Uygulamanın Kalitesi	Kadın	157	3.90	.47	305	0.838	.03
	Erkek	148	3.79	.42			
Katılımcıların Tepkileri	Kadın	157	4.35	.68	305	2.269	.02
	Erkek	148	4.20	.42			
Program Farklılıkları	Kadın	157	3.50	.58	305	2.240	.98
	Erkek	148	3.51	.54			
Öğretmen Eğitimi	Kadın	157	3.57	.64	305	-0.019	.18
	Erkek	148	3.67	.67			
Okul İklimi	Kadın	157	3.79	.84	305	-1.345	.67
	Erkek	148	3.75	.79			
ÖPB-Toplam	Kadın	157	3.83	.38	305	0.707	.48
	Erkek	148	3.80	.34			

*p≤ .05

Tablo 4'teki bulgulara bakıldığında sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerinde ise cinsiyet değişkenine göre uygulamanın kalitesi ve katılımcıların tepkileri alt boyutları arasında farkın anlamlı olduğu (p<.05) ve bunun da kadın sınıf öğretmenleri lehine olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğine ilişkin yapılan t-testi bulguları tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık ve Programa Bağlılıklarının Okul Türü Değişkenine Göre t-Testi Bulguları

Boyutlar	Okul Türü	n	$\bar{x}$	SS	sd	t	p*
EP.Okuma	Devlet	254	4.38	.51	305	-2.199	.04
	Özel	51	4.55	.47			
EP.Yazma	Devlet	254	4.16	.62	305	-3.065	.76
	Özel	51	4.45	.58			
EPOY-Toplam	Devlet	254	3.62	.48	305	-2.870	.00
	Özel	51	3.72	.63			
Uyma	Devlet	254	3.62	.48	305	-0.975	.33
	Özel	51	3.72	.63			
Süre	Devlet	254	4.10	.49	305	-1.312	.19
	Özel	51	4.20	.51			
Uygulamanın Kalitesi	Devlet	254	3.83	.46	305	-1.993	.06
	Özel	51	3.96	.39			
Katılımcıların Tepkileri	Devlet	254	4.27	.59	305	-0.452	.65
	Özel	51	4.31	.48			
Program Farklılıkları	Devlet	254	3.49	.54	305	-0.913	.36
	Özel	51	3.57	.67			

Öğretmen Eğitimi	Devlet	254	3.56	.66	305	-3.056	.00
	Özel	51	3.87	.55			
Okul İklimi	Devlet	254	3.74	.80	305	-1.571	.11
	Özel	51	3.94	.86			
ÖPB-Toplam	Devlet	254	3.80	.36	305	-2.495	.01
	Özel	51	3.94	.34			

*p≤ .05

Tablo 5'e bakıldığında sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyelerinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı (p<.05) ve farkın özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir. Tablodaki bir diğer bulguda, sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerinin de okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı (p<.05), farkın özel okul sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir. Programa bağlılık düzeyleri alt boyutlar bağlamında incelendiğinde ise öğretmen eğitimi alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu (p<.05) ve farkın özel okullarda çalışan sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının eğitim düzeylerine göre farklılaşma düzeylerini belirlemek için yapılan t-testi bulguları Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık ve Programa Bağlılıklarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre T-Testi Bulguları

Boyutlar	Okul Türü	n	$\bar{x}$	SS	sd	t	p*
E.P.okuma	Lisans	271	4.40	.51	305	-1.011	.31
	Lisansüstü	34	4.49	.46			
E.P.yazma	Lisans	271	4.20	.64	305	-0.699	.34
	Lisansüstü	34	4.28	.42			
EPOY-toplam	Lisans	271	4.30	.53	305	-0.899	.28
	Lisansüstü	34	4.39	.41			
Uyma	Lisans	271	3.64	.48	305	-0.073	.95
	Lisansüstü	34	3.65	.71			
Süre	Lisans	271	4.12	.47	305	-1.312	.93
	Lisansüstü	34	4.11	.68			
Uygulamanın kalitesi	Lisans	271	3.83	.43	305	-1.993	.12
	Lisansüstü	34	3.96	.59			
Katılımcıların tepkileri	Lisans	271	4.25	.46	305	-0.452	.01
	Lisansüstü	34	4.51	.48			
Program farklılıkları	Lisans	271	3.49	.52	305	-0.913	.36
	Lisansüstü	34	3.59	.82			
Öğretmen eğitimi	Lisans	271	3.61	.64	305	-0.142	.88
	Lisansüstü	34	3.63	.79			
Okul iklimi	Lisans	271	3.78	.80	305	.759	.48
	Lisansüstü	34	3.67	.92			
ÖPB-toplam	Lisans	271	3.81	.33	305	-0.949	.31
	Lisansüstü	34	3.88	.38			

*p≤ .05

Tablo 6 incelendiğinde program okuryazarlık ve programa bağlılık düzeylerinin lisansüstü eğitim düzeyine sahip sınıf öğretmenlerinde daha yüksek olduğu, ancak bunun anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı (p>.05) görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin Programa bağlılıkları ise sadece katılımcıların tepkileri alt boyutunda eğitim düzeyine göre farklılaşmış (p<.05) ve farkın lisansüstü eğitim düzeyine sahip öğretmenler lehine olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının yaş değişkenine göre farklılaşma düzeyleri ANOVA testi ile test edilmiş, sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık ve Öğretim Programına Bağlılık Düzeylerinin Yaş Değişkenine göre ANOVA Testi Bulguları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KO	KT	Sd	F	p	Anlamlı fark
E.P.okuma	G. arası	.161	.645	4	.609	.656	
	G. içi	.265	79.366	300			
	Toplam		80.011	304			
E.P.yazma	G. arası	.033	.132	4	.084	.987	
	G. içi	.393	117.852	300			
	Toplam		117.984	304			
EPOY-toplam	G. arası	.046	.185	4	.166	.955	
	G. içi	.278	83.506	300			
	Toplam		83.691	304			
Uyma	G. arası	1.105	4.419	4	4.333	.002	4-2, 4-3
	G. içi	.255	76.494	300			
	Toplam		80.913	304			
Süre	G. arası	.375	1.498	4	1.526	.194	
	G. içi	.245	73.608	300			
	Toplam		75.106	304			
Uygulamanın kalitesi	G. arası	.109	.436	4	.526	.717	
	G. içi	.207	62.183	300			
	Toplam		62.620	304			
Katılımcıların tepkileri	G. arası	.280	1.122	4	.827	.509	
	G. içi	.339	101.774	300			
	Toplam		102.896	304			
Program farklılıkları	G. arası	.856	3.426	4	2.715	.030	2-3, 2-4, 2-5
	G. içi	.315	94.633	300			
	Toplam		98.058	304			
Öğretmen eğitimi	G. arası	.387	1.549	4	.888	.471	
	G. içi	.436	130.727	300			
	Toplam		132.276	304			
Okul iklimi	G. arası	.801	3.203	4	1.196	.313	
	G. içi	.670	200.886	300			
	Toplam		204.089	304			
ÖPB-toplam	G. arası	.268	1.074	4	2.050	.087	
	G. içi	.131	39.282	300			
	Toplam		40.356	304			

*(1-20-25 yaş, 2-26-30 yaş, 3-31-40 yaş, 4-41-50 yaş, 5-51 yaş ve üstü)

Tablo 7’ye bakıldığında sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıklarının yaş değişkenine göre bir farklılaşma göstermediği görülmektedir ($p>.05$). Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerine bakıldığında ise yaş değişkenine göre uyma ve program farklılıkları alt boyutlarında anlamlı farklılaşma olduğu ($p<.05$), farkın, yapılan Post Hoc testi sonuçlarına göre, uyma alt boyutunda 41-50 yaş grubu ile 26-30 ve 31-40 yaş grupları arasında 41-50 yaş grubu sınıf öğretmenleri lehine, program farklılıkları boyutunda ise 26-30 yaş gurubu ile 41-50 yaş grubu bireyler arasında yine 41-50 yaş grubu sınıf öğretmenleri lehine olduğu gözlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının mesleki deneyim değişkenine göre farklılaşma düzeyleri ANOVA testi ile test edilmiş, sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Program Okuryazarlığı ve Öğretim Programına Bağlılık Düzeylerinin Mesleki Deneyim Değişkenine göre ANOVA Testi Bulguları

Boyutlar	Varyansın	KO	KT	Sd	F	p	Anlamli fark
E.P.okuma	G. arası	.151	.603	4	.569	.685	
	G. içi	.265	79.408	300			
	Toplam		80.011	304			
E.P.yazma	G. arası	.275	1.099	4	.705	.589	
	G. içi	.390	116.885	300			
	Toplam		117.984	304			
Uyma	G. arası	1.110	4.440	4	4.355	.002	3-4, 3-5
	G. içi	.255	76.473	300			
	Toplam		80.913	304			
Süre	G. arası	.577	2.309	4	2.379	.052	
	G. içi	.243	72.797	300			
	Toplam		75.106	304			
Uygulamanın kalitesi	G. arası	.281	1.123	4	1.369	.245	
	G. içi	.205	61.497	300			
	Toplam		62.620	304			
Katılımcıların tepkileri	G. arası	.245	.980	4	.721	.578	
	G. içi	.340	101.916	300			
	Toplam		102.896	304			
Program farklılıkları	G. arası	.746	2.985	4	2.355	.054	
	G. içi	.317	95.073	300			
	Toplam		98.058	304			
Öğretmen eğitimi	G. arası	.423	1.693	4	.973	.423	
	G. içi	.435	130.583	300			
	Toplam		132.276	304			
Okul iklimi	G. arası	1.030	4.120	4	1.545	.189	
	G. içi	.667	199.969	300			
	Toplam		204.089	304			
ÖPB-toplam	G. arası	.245	.980	4	.973	.054	
	G. içi	.340	101.916	300			
	Toplam		102.896	304			

*(1- 1-5 yıl, 2-6-10 yıl, 3-11-15 yıl, 4-25-20 yıl, 5- 21 yıl ve üstü)

Tablo 8'e bakıldığında sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıklarının mesleki deneyim değişkenine göre bir farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p>.05$). Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerine bakıldığında ise mesleki deneyim değişkenine göre uyma alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma ($p<.05$), yapılan Post Hoc testlerinin sonuçlarına göre, farklılaşmanın da mesleki deneyimi 11-15 yıl olanlar ile 16-20 yıl olanlar arasında 16-20 yıl deneyimli sınıf öğretmenleri lehine, mesleki deneyimi 11-15 yıl olanlar ile 21 yıl üstü olanlar arasında 21 yıl ve üstü çalışmış olan sınıf öğretmenleri lehine olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyelerinin programa bağlılıkları üzerindeki etkisinin incelendiği basit doğrusal regresyon analizi Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeyleri ile Programa Bağlılıkları Arasındaki İlişkiye Yönelik Basit Regresyon Analizi Bulguları

Bağımsız değişken	Bağımlı değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Eğitim programı okuryazarlığı	Öğretim programına bağlılık	2.863	.164	.321	17.439 5.90	.000

*R=0.321 R kare= 0.110 F= 34.815 p=0.000

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri ile programa bağlılıkları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. bir diğer ifade ile sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları programa bağlılıkları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir ($F=34.815$, $p=0.000$).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyelerini ve programa bağlılıklarını incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin analiz sonuçlarında sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıklarının yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Literatürde mevcut olan ve hem öğretmenler hem de öğretmen adayları ile yürütülmüş bazı çalışmalarda (Aslan, 2018; Çetinkaya & Tabak, 2019; Kuyubaşoğlu, 2019; Gülpek, 2020; Keskin, 2020; Sarıca, 2021) benzer sonuçlara ulaşıldığı gözlenmiştir. Buna karşın Kahramanoğlu, (2019) tarafından öğretmen adayları üzerine yapılan çalışmada ise program okuryazarlık seviyesi orta düzey olarak tespit edilmiştir. Aynı zamanda program okuryazarlığın okuma ve yazma alt boyutları da incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin program okuma düzeyinin bir diğer alt boyut olan program yazma düzeyine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Erdem & Eğmir, (2018), Kasapoğlu, (2020) ve Boncuk (2021) tarafından yapılan çalışma sonuçları da bu sonucu destekler niteliktedir. Bu çalışma neticesinde birçok dersin programının uygulayıcısı sınıf öğretmenlerinin, program okuma boyutundaki algıları yazma boyutuna göre daha olumlu olmakla beraber iyi birer program okuyazarı olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde kadın öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıklarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmekle birlikte kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu sonuç literatürde mevcut bazı çalışmaların (Sarıgöz & Bolat, 2018; Erdem & Eğmir, 2018; Aslan, 2020; Keskin, 2020; Gülpek, 2020) sonuçlarıyla örtüşürken, program okuryazarlık düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşan bazı çalışmaların (Gömleksiz & Erdem, 2018; Aygün, 2019; Kahramanoğlu, 2019) sonuçları ile de çelişmektedir. Bu durumda bu çalışmanın ve diğer araştırmaların sonuçlarına göre cinsiyetin program okuryazarlığı üzerinde belirleyici bir rolü olup olmadığı konusunda kesin bir yargıya ulaşılamadığı söylenebilir. Bu durumun sebebi de kadın veya erkek olsun tüm sınıf öğretmenlerinin güncel programları takip etmeleri, alanlarındaki değişimleri benimsemeleri olarak yorumlanabilir.

Araştırmanın incelenen bir diğer değişkeni okul türü bakımından, sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlık seviyelerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Farkın kaynağına bakıldığında özel eğitim kurumlarında çalışan sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan bu sonuç Atlı vd. (2021)'nin yaptıkları çalışmanın sonuçları ile de uyumlu görünmektedir. Çalışmadan elde edilen bu sonuç, özel eğitim kurumlarında çalışan sınıf öğretmenlerinin devlet okullarında çalışan öğretmenlere oranla daha çok denetim altında tutulmaları, kendilerinden beklentinin daha yüksek olması ve kalıcı bir iş sahibi olmadıkları için meslekte kendilerini güncel tutma eğiliminde olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre program okuryazarlıklarının incelenmesi sonucu ortaya çıkan sonuçlarda lisansüstü eğitim seviyesine sahip sınıf öğretmenlerinin ortalamalarının lisans eğitim seviyesindeki sınıf öğretmenlerinin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmekle birlikte bu fark istatistiki olarak anlamlı çıkmamıştır. Literatürde bu sonuçla paralellik gösteren çalışmaların (Aslan, 2019; Kahramanoğlu, 2019; Keskin, 2020; Demir & Toraman, 2021) olduğu görülmektedir. Boncuk (2021) ise çalışmasında yüksek lisans seviyesinde eğitim düzeyine sahip öğretmenlerin program

okuryazarlıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Esasen eğitim düzeyinin program okuryazarlığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olması gereken bir değişken olarak algılandığını söylemek mümkündür. Nitekim lisansüstü eğitim kademesi, ilgili alana ilişkin daha derin araştırma ve incelemelerin yapıldığı öğrenme süreçleri şeklinde tanımlanmaktadır (Wilson & Berne, 1999).

Sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları yaş değişkeni açısından incelendiğinde 41-50 yaş grubu ile 26-30 ve 31-40 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu farkın 41-50 yaş grubu sınıf öğretmenleri lehine olduğu gözlenmiştir. Dağ (2021) ve Sarıca (2021) tarafından yapılan çalışmalarda bu sonucu destekler nitelikte bir sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonuç, öğretmenlerin yaşları ilerledikçe tecrübelerinin arttığı, mesleki anlamda daha çok geliştikleri, bilgi ve becerilerini daha kolay uygulamaya aktardıkları, mesleki yeterliklerine ilişkin algılarını yaşlarıyla beraber daha olumlu bir seviyeye taşıdıkları ve program okuryazarlığı konusunda daha iyi bir seviyede oldukları şeklinde yorumlanabilir. Buna karşın Erdem & Eğmir (2018) tarafından yapılan çalışmada bu sonuçla örtüşmeyen, öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerinin yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı şeklinde bir sonuca ulaşıldığı da görülmektedir. Ek olarak Atlı vd. (2021) çalışmalarında daha çok 21-30 yaşa aralığındaki öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmeyen araştırmaların literatürde mevcut olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmanın ele alınan değişkenlerinden mesleki deneyimin sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlığı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı bu çalışmada ulaşılan sonuçlardandır. Bu sonuç öğretmenlerin program okuryazarlık düzeyleri üzerinde mesleki kıdem etkisini inceleyen bazı çalışmaların (Aslan, 2018; Keskin, 2020; Güneş Şinigo & Çakmak, 2021; Dağ, 2021; Demir & Toraman, 2021) sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. Ancak Sarıca (2021) mesleki tecrübe arttıkça program okuryazarlık düzeylerinin arttığı, Boncuk (2021), Keskin (2020), Kahramanoğlu (2019) ise çalışmalarında mesleğin ilk yıllarında (1-5) öğretmenlerin program okuryazarlıklarının daha yüksek seviyede olduğu şeklinde sonuçlara ulaşmışlardır. Genel olarak mesleki tecrübenin öğretmenleri program konusunda daha deneyimli daha okuryazar bir seviyeye taşıması beklenen ve istenen bir durumdur. Ancak bu çalışmada bunu destekleyen bir sonuca ulaşamamıştır. Bu durumda mesleki kıdem öğretmenlerin program okuryazarlıkları üzerinde etkisinin incelenmesine yönelik daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Araştırmada incelenen bir diğer boyut sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıklarıdır. Buna yönelik sonuçlar incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıkları genel olarak yüksek çıkmıştır. Literatürde bu sonuçla paralellik gösteren çalışmaların (Burul, 2018; Aslan & Erden, 2020; Boncuk, 2021; Yılmaz & Kahramanoğlu, 2021) varlığından söz etmek de mümkündür. Çalışmada kullanılan ölçeğin alt boyutları çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları incelendiğinde süre, uygulamanın kalitesi ve katılımcıların tepkileri boyutlarına ilişkin puan ortalamaların yüksek olduğu; diğer boyutların ise puan ortalamalarının biraz daha düşük olduğu görülmüştür. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin programda mevcut etkinlikleri uygun bir şekilde ve belirlenen sürede yaptıkları, öğrenci özelliklerini ve dönütlerini önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Eğitim- öğretim faaliyetleri gerçekleştirilirken bir öğretmenden beklenen önemli unsurlardan biri de programda yer alan öğelerin büyük oranda ve uygun bir şekilde hayata geçirilmesidir. Bu nedenle öğretmenlerden uygulama sürecinde programa sadık kalmaları beklenen bir durumdur. Dolayısıyla bu çalışma ve bu çalışmanın sonucu ile örtüşen diğer çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin kendinden beklenen programa sadık ve bağlı kalma durumunu büyük oranda yerine getirdiklerini söylemek mümkündür.

Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıkları araştırmadaki değişkenlerden cinsiyete göre incelendiğinde anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Burul (2018), Aslan & Erden (2020) ve Boncuk (2021)'un öğretmenlerle yaptıkları çalışmaların sonuçları da bu sonucu

destekler niteliktedir. Bu durumda genel olarak cinsiyetin program bağlılığı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı söylenebilir. Ancak alt boyutlar bağlamında incelendiğinde uygulamanın kalitesi ve katılımcıların tepkileri boyutları kadın öğretmenler lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları okul türüne göre programa bağlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Farkın kaynağına bakıldığında bunun özel okulda çalışan sınıf öğretmenleri lehine olduğu, alt boyutlar bağlamında incelendiğinde ise öğretmen eğitimi alt boyutunda farklılaşma olduğu ve farkın yine özel okullarda çalışan sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir. Özel okulların çalışma prensipleri gereği öğretmenlerin programı uygulama sürecine dönük geri bildirimler almaları ve bunun mevcut kurumda görevlerini sürdürme ön koşullarından biri olarak görülmesi bu gibi kurumlarda çalışan öğretmenlerin programa bağlılıklarını daha iyi bir düzeye taşımalarını desteklemiş olabilir. Ek olarak özel okullarda okulun fiziki şartlarının iyi olması, yönetimin desteği ve öğrencilerin hazırbulunuşluğu da sınıf öğretmenlerimim programa daha bağlı kalmalarını destekleyen niteliklerden sayılabilir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni eğitim düzeyine göre sınıf öğretmenlerinin programa bağlılıkları genel olarak farklılaşmamıştır. Alt boyutlar çerçevesinde incelendiğinde ise katılımcıların tepkileri alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmüştür. Aslan & Erden (2020) tarafından yapılan çalışmada da genel olarak farklılık bulunmayıp sadece uygulamanın kalitesi boyutunda lisansüstü öğretmenler lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Karakuyu & Oğuz (2021) da çalışmalarında eğitim düzeyinin programa bağlılık üzerinde genel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, ancak alt boyutlardan uyma, süre, katılımcıların tepkisi, ve program farklılıkları boyutlarında lisansüstü eğitim seviyesine sahip öğretmenlerin lehine, öğretmen eğitimi ve okul iklimi alt boyutları için ise lisans düzeyi eğitim seviyesine sahip öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Burul (2018) ve Boncuk (2021) ise çalışmalarında eğitim düzeyinin programa bağlılık üzerinde anlamlı bir farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeyleri yaş değişkenine göre genel olarak farklılaşmamış, alt boyutlardan uyma ve program farklılıkları boyutlarında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Uyma alt boyutu için farkın kaynağına bakıldığında bunun 41-50 yaş grubu ile 26-30 ve 31-40 yaş grupları arasında 41-50 yaş grubu sınıf öğretmenleri lehine olduğu belirlenmiştir. Program farklılıkları alt boyutu için farkın 41-50 yaş grubu ile 26-30 yaş grupları arasında olduğu ve yine 41-50 yaş grubu sınıf öğretmenleri lehine olduğu gözlenmiştir. Yaş ile mesleki deneyim beraber değerlendirilebilir. Bu da yine yaş ilerledikçe programa daha sadık kalındığı şeklinde yorumlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin programa bağlılık düzeyleri mesleki deneyime göre farklılaşmamıştır. Alt boyutlardan uyma boyutunda ise bir farklılaşma olduğu gözlenmiş ve farklılığın mesleki deneyimi 11-15 yıl olanlar ile 16-20 yıl olanlar arasında ve 16-20 yıl deneyimli sınıf öğretmenleri lehine, mesleki deneyimi 11-15 yıl olanlar ile 21 yıl üstü olanlar arasında ise mesleki deneyimi 21 yıl ve üstü olan sınıf öğretmenleri lehine olduğu söylenebilir. Bu durum meslek deneyimi arttıkça programa bağlılık düzeyinin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın ana amacını oluşturan sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlıkları ve programa bağlılıkları arasındaki ilişki, orta düzeyde, anlamlı ve pozitif yönde çıkmıştır. Öğretmenlerin Program okuryazarlıklarının programa bağlılıkları üzerinde ilişkisini inceleyen Boncuk (2021) ve Yılmaz & Kahramanoğlu (2021) da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin program okuryazarlık seviyeleri arttıkça programa bağlılıklarının da arttığı söylenebilir. Bu netice ile çalışmanın ana sorusu olan sınıf öğretmenlerini program okuryazarlıkları ve programa bağlılıkları arasındaki ilişkiye yönelik yanıtta da ulaşıldığı söylenebilir.

Bu çalışma birden fazla dersin yürütülmesinden sorumlu sınıf öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarını incelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar program okuryazarlığının ve programa bağlılığın önemini daha da çok ortaya koymaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha verimli sürdürülebilmesi için öğretmenlerin sahip olması gereken bu iki özellik için akademisyenlerle işbirliği içerisinde hizmetiçi eğitimler ve seminerler verilebilir. Öğretmenler belli otoriteler veya okul idaresi tarafından bu becerileri doğrultusunda değerlendirilebilir, takibi ve kontrolü yapılabilir. Öğretmenlerin lisansüstü eğitime teşvik edilmesi, lisansüstü eğitim sürecinde öğretmenlerin kendi alanlarına ilişkin programları okuma, yazma ve programa bağlılık konularında araştırmalar yapmalarının sağlanması ve bunların seçmeli ders olarak lisansüstü eğitim programında yer alması sağlanabilir.

Araştırma sınıf öğretmenleri üzerinde ve nicel veri toplama teknikleri ile gerçekleştirilmiştir. Farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerle, daha spesifik ve nitel veri toplama teknikleri ile yeni çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, M., & Erden, R. Z. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 175-199. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.691525>
- Aslan, O. (2019). *İlk ve ortaokul yöneticilerinin program okur-yazarlığına ilişkin algılarının çeşitli değişkenlere göre analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Harran Üniversitesi.
- Aslan, S., & Gürten, E. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 171-186. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.20.01.006>
- Aslan, S. (2018). *Ortaokul öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeyleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Atanur-Baskan, G., Aydın, A. & Madden, T. (2006). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.
- Atlı, K. Kara, Ö. & Mirzeoğlu, A. D., (2021). Beden eğitimi öğretmenlerinin program okuryazarlık düzeylerine yönelik algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(2), 281-299.
- Aygün, H. E. (2019). The prediction of the teaching readiness level of prospective teachers in terms of curriculum literacy. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 203-220. <https://doi.org/10.31704/ijocis.2019.009>
- Barton, E. A., Whittaker, J. V., Kinzie, M. B., DeCoster, J., & Furnari, E. (2017). Understanding the relationship between teachers' use of online demonstration videos and fidelity of implementation. *Teaching and Teacher Education*, 67, 189-201. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.06.011>
- Bay, E., Kahramanoğlu, R., Döş, B. & Özpolat, E. (2017). Programa bağlılığı etkileyen faktörlerin analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(43), 110-137.

- Berndt, R. M. (2015). *Finding themselves in the "finding place": exploring preservice teachers' professional identities and visions of teaching literacy across the curriculum* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Kent State University,
- Bolat, Y. (2014). Öğrenci gözüyle sınıfın örtük programı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(18), 510-536.
- Bolat, Y. (2017). Eğitim programı okuryazarlığı kavramı ve eğitim programı okuryazarlığı ölçeği. *Turkish Studies*, 12(18), 121-138. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12103>
- Boncuk, A. (2021). Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ile öğretim programına bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 3(1), 88- 108.
- Burul, C. (2018) *Öğretmenlerin eğitim programı tasarım yaklaşımı tercihlerinin öğretim programına bağlılıklarıyla olan ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Bümen, N. T., Çakar, E. & Yıldız, D. G. (2014). Türkiye’de öğretim programına bağlılık ve bağlılığı etkileyen etkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 203-228.
- Clements, D. H., Sarama, J., Wolfe, C. B., & Spitler, M. E. (2015). Sustainability of a scale- up intervention in early mathematics: A longitudinal evaluation of implementation fidelity. *Early Education and Development*, 26, 427- 449. <https://doi.org/10.1080/10409289.2015.968242>
- Çetinkaya, S., & Tabak, S. (2019). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlık yeterlilikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 296-309. <https://doi.org/10.7822/omuefd.535482>
- Dağ, Ş. (2021). Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Dane, A. V. ve Schneider, B. H. (1998) Program integrity in primary and early secondary prevention: Are implementation effects out of control? *Clinical Psychology Review*, 18(1), 23–45. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(97\)00043-3](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(97)00043-3)
- Demir, E., & Toraman, Ç. (2021). Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1516-1528. <https://doi.org/10.24315/tred.858813>
- Demirel, Ö. (2004). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem A. Yayıncılık.
- Dikbayır, A. ve Bümen, N. (2016). An investigation of ninth grade mathematics curriculum fidelity. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(11), 17-38.
- Erdem, C., & Eğmir, E. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığı düzeyleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 123-138. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.428727>.
- Elliott, D. S., & Mihalic, S. (2004). Issues in disseminating and repli- cating effective prevention programs. *Prevention Science*, 5(1), 47-53.
- Erdamar, F. S. ve Akpunar, B. (2020). Analysis of classroom teachers' perceptions of curriculum literacy. *Journal of Education and Training Studies*, 8(3), 21-31. <https://doi.org/10.11114/jets.v8i3.4619>
- Erdem, C. ve Eğmir, E. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığı düzeyleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 123-138. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.428727>

- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme*. Yelkentepe Yayınları.
- Gelmez Burakgazi, S., (2019). Programa bağlılık: Kara kutuyu aralamak. *Başkent University Journal of Education*, 6(2), 236-249. <https://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/189>
- Gerstner, J. J. & Finney, S. J. (2013). Measuring the implementation fidelity of student affairs programs: A critical component of the outcomes assessment cycle. *Research & Practice in Assessment*, 8, 15-28.
- Gresham, F. M., Gansle, K. A., & Noell, G. H. (1993). Treatment integrity in applied behavior analysis with children. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 26(2), 257-263. <https://doi.org/10.1901/jaba.1993.26-257>
- Gömlüksiz, M. N., & Erdem, Ş. (2018). Eğitim fakültesi ve PFE programına kayıtlı öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığına ilişkin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 9(73), 509-529.
- Gülpek, U. (2020). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının program okuryazarlık ve beden eğitimi öğretim yeterliliği düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Johnston-Rodriguez, S. ve Henning, M. B. (2019). Pre-service teachers' perception of financial literacy curriculum: National standards, universal design, and cultural responsiveness. *Journal of Education Science*, 9(34), 2-18. <https://doi.org/10.3390/educsci9010034>
- Kahramanoğlu, R. (2019). Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığına yönelik yeterlik düzeyleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 827-840. <http://dx.doi.org/10.17719/jjsr.2019.3495>
- Karakuyu, A., & Oğuz, A. (2021). Primary and Secondary School Teachers' Curriculum Fidelity. *Inonu University Journal of the Graduate School of Education*. 8(16), 85-103.
- Kasapoğlu, K. (2020). Öğretmenlere yönelik algılanan eğitim programı okuryazarlığı ölçeği: Bir ölçek geliştirme ve geçerleme çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 963-977.
- Keskin, A. (2020). *Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeylerine yönelik algılarının belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Keskin, A. & Korkmaz, H. (2017). Öğretmenlerin “program okuryazarlığı” kavramına yükledikleri anlam. 5. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*. 26-28 Ekim 2017, Muğla, Türkiye.
- Kutcher, S., Wei, Y., Gilberds, H., Ubuguyu, O., Njau, T., Brown, A. ve Perkins, K. (2016). A school mental health literacy curriculum resource training approach: effects on Tanzanian teachers' mental health knowledge, stigma and help-seeking efficacy. *International Journal of Mental Health Systems*, 10, 1-9.
- Kuyubaşoğlu, R. M. (2019). *Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı yeterliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Layzer, C., Rosapep, L., & Barr, S. (2014). A peer education program: delivering highly reliable sexual health promotion messages in schools. *Journal of Adolescent Health*, 54(3), 70-77. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.12.023>

- Marsh, C. J. & Willis, G. (2007). *Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues*. Upper Saddle River, N. J.: Merrill / Prentice Hall.
- Mellard, D. F. (2009). Fidelity of Implementation within an RTI Framework. *National Center on Response to Intervention Webinar*, http://www.rti4success.org/pdf/FidelityImplementation_10-20-09_FINAL.pdf.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355
- Nsibande, R. N., & Modiba, M. M. (2012). 'I just do as expected'. Teachers' implementation of Continuous Assessment and challenges to curriculum literacy. *Research Papers in Education*, 27(5), 629-645. <https://doi.org/10.1080/02671522.2011.560961>
- O'Donnell, C. L. (2008). Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and its relationship to outcomes in K-12 curriculum intervention research. *Review of Educational Research*, 78(1), 33-84. <https://doi.org/10.3102/0034654307313793>
- Oliva, P. F.(2009). *Developing the curriculum*. Ally and Bacon
- Opoh, O. E. ve Awhen, F. (2015). Teachers perceived problems of curriculum implementation in tertiary institutions in cross river state of Nigeria. *Journal of Education and Practice*, 6(19), 145- 151.
- Ornstein, A. C. ve Hunkins, F. P. (2017). *Curriculum--foundations, principles, and issues global edition*. Pearson Education Limited.
- Pence, K. L., Justice, L. M. ve Wiggins, A. K. (2008). Preschool teachers' fidelity in implementing a comprehensive language-rich curriculum. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 39, 329-341. [https://doi.org/10.1044/0161-1461\(2008/031\)](https://doi.org/10.1044/0161-1461(2008/031))
- Saral, N. Ç. (2019). *Türkiye'deki ingilizce öğretmenlerinin öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarıgöz O. ve Özkartal Z. (2016). An examination of preservice teachers' views on implicit learning in terms of some variables. *The Journal of International Social Research*, 9(44), 952-959.
- Sarıca, R. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıkları üzerine bir çalışma. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 132-170.
- Sarıgöz, O. & Bolat, Y. (2018). Examination of the competencies of the pre-service teachers studying at the education faculties about the educational program literacy. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies*, 10(9), 103-110.
- Sönmez, V. (2001). *Program geliştirmede öğretmen elkitabı*. Anı Yayıncılık
- Şinego, S. G., & Çakmak, M. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27), 233-256.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Yar Yıldırım, V. (2020). Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 208-224. <https://doi.org/10.17679/inuefd.590695>
- Wilson, S. M., & Berne, J. (1999). Chapter 6: teacher learning and the acquisition of professional knowledge: an examination of research on contemporary professional

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Educational programs are structures that contain the knowledge, skills and attitudes that should be gained to students and guide teachers for planned education. Teachers are responsible for the implementation of training programs. Considering the role of the teacher in practice in the education-teaching process, it is observed that the success of the program and the success of the teacher are directly related to each other. Therefore, the success of the teacher in the implementation process of the program also represents the success of the program. At this point, it is of great importance that the teacher knows the program well, understands it correctly and applies it correctly, to be a qualified program literate. Curriculum literacy is defined as having information about the education program, interpreting this information, and adapting the education programs according to current conditions (Keskin & Korkmaz, 2017). Programs form the basis of learning-teaching activities to be carried out in schools and it is very important to implement the elements in the program. The similarity between the main purpose of the program and the way it is put into practice is expressed as commitment to the program (Bay et al. 2017). Program commitment refers to the degree of implementation of the planned program (Pence et al., 2008).

Based on the importance of teachers' curriculum literacy and commitment to the curriculum, the aim of this study is to examine the curriculum literacy and commitment levels of classroom teachers, who are responsible for the conduct of many courses, and to determine the relationship between them.

Method

In the research, the relational survey model, which is one of the quantitative research methods, was used to examine the relationship between the curriculum literacy of classroom teachers and their level of commitment to the curriculum. The study group consists of 305 classroom teachers (working in private and public schools) randomly selected according to the cluster sampling method, working in two central districts of Van (İpekyolu and Tusba). The "Program Literacy Scale" developed by Bolat (2017) to measure the curriculum literacy levels of teachers and the "Program Commitment Scale" developed by Burul (2018) to measure the level of commitment to the curriculum were used as data collection tools in the research.

Since the skewness and kurtosis values of the obtained data were between -1.00 and +1.00, parametric tests were used assuming that the data showed a normal distribution. To determine whether the curriculum literacy and program commitment levels of classroom teachers differ according to gender, school type and education level variables, t-test for independent groups; One-way analysis of variance (ANOVA) was used to determine whether it differs according to professional seniority and age variables. Simple Linear Regression Analysis was used to determine the relationship and direction between primary school teachers' curriculum literacy levels and their commitment to the program.

Discussion and Conclusion

When the results of the analysis of the data obtained from the study are examined, it is seen that the curriculum literacy levels of the classroom teachers, are at a high level. When viewed within the framework of sub-dimensions, it was seen that their perceptions in the "reading" dimension were at a better level than in the "writing" dimension. According to the

gender variable, female teachers' program literacy levels were higher than males, but the difference was not significant. It can be said that there is no definite judgment regarding the effect of gender on curriculum literacy in the literature. Program literacy levels of classroom teachers show a significant difference in favor of teachers working in private schools according to the school type variable. This result may be due to the fact that private education institutions have a different way of functioning compared to public schools. Considering the education level variable, it was not found to be statistically significant. According to this result, which is also supported by the literature, it can be said that the achievements related to educational activities are in the background because more academic studies are carried out in postgraduate education. When the age variable is examined, it is seen that the curriculum literacy of the classroom teachers differs significantly in favor of the older age groups. This result can be interpreted as teachers develop their knowledge and skills as they get older, transfer their knowledge and skills to practice more easily, and raise their perceptions of professional competence to a more positive level. The curriculum literacy of classroom teachers did not show a significant difference according to the variable of professional seniority. There are different results regarding this variable in the literature. When the results are examined in the study, it is seen that the level of commitment of classroom teachers to the program is high. In this case, it can be said that the classroom teachers remained loyal to the program. In the results of the study, it was seen that the commitment of the classroom teachers to the program did not differ according to the gender variable. In this case, it can be said that gender does not have a significant effect on commitment to the program in general. According to the school type variable, it was observed that the level of commitment to the program differed in favor of teachers working in private schools. This may be related to the school's management, physical conditions, and students' readiness. education level did not make a significant difference on commitment to the program. There are different results in the literature regarding this situation. The age variable did not show a significant difference in general, but a difference was found within the framework of the sub-dimensions. It can be said that the difference is in favor of the older age group. professional seniority variable did not make a significant difference on commitment to the program.

The relationship between primary school teachers' curriculum literacy and their commitment to the program was found to be positive, moderate and significant as a result of the analysis.